

รางจืด Blue Trumpet Vine, Laurel Clock Vine

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Thunbergia laurifolia* Lindl.

วงศ์: Thunbergiaceae

ชื่ออื่น: กำลั้งข้างเผือก, ขอบชะนาง, เครือเขาเขียว, ยาเขียว, คาย, รางเย็น, จอลอดิเออ, ช้างกะ, ปั้งกะละ, พอหน่อเตอ, ดุเหว่า, ทิดพุด, น้ำนอง, ย่าแย้, แอดแอด

ไม้เลื้อยและเถามีเนื้อไม้ ใบเดี่ยวออกตรงข้าม กลีบดอกมีสีม่วงหรือสีม่วงอมฟ้า

ส่วนที่ใช้: รากและเถา^{1, 2}

สรรพคุณ: ถอนพิษไข้ แก้อ่อนในกระหายน้ำ^{1, 2}

ชาชง รับประทานก่อนอาหารครั้งละ 2 - 3 กรัม ชงน้ำร้อน 120 - 200 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หรือเมื่อมีอาการ

ยาแคปซูล รับประทาน ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อควรระวัง ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก

ถ้าใช้ยารางจืดนานเกิน 3 วันแล้วอาการไม่ดี
ขึ้นควรไปพบแพทย์

ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยเบาหวานเพราะอาจทำให้เกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำ

ระวังการใช้ร่วมกับยาแผนปัจจุบันอื่นๆ เพราะอาจเร่งการขับยาแผนปัจจุบันบางชนิดออกจากร่างกายทำให้ประสิทธิภาพในการรักษาของยาลดลง³ หากมีการใช้ยาแผนปัจจุบันอยู่เป็นประจำปรึกษาแพทย์หรือเภสัชกรก่อนใช้

ข้อมูลเพิ่มเติม: ยาแผนไทย ใช้แก้ผื่นคันจากอาการแพ้ต่างๆ

มีรายงานการบรรเทาอาการพิษที่เกิดจากสารกำจัดแมลงศัตรูพืช กลุ่มคาร์บอเนต พาราควอต⁴ โดยการเพิ่มระดับเอนไซม์โคลีนเอสเทอเรส (choline esterase)^{5, 6} และเพิ่มการทำงานของเอนไซม์ NADPH quinone oxidoreductase ทำให้สารกำจัดแมลงสลายตัวได้เร็วขึ้น⁵ จึงมีการนำมาใช้ช่วยในการรักษาในบางโรงพยาบาล นอกจากนี้ ยังมีรายงานฤทธิ์ต้านพิษของแมงดาทะเล⁷ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีสารพิษ เทโทรโดทอกซิน (Tetrodotoxin) ซึ่งทำให้เกิดอาการพิษ เช่น อาการชารอบปาก คลื่นไส้ อาเจียน อาการชาจะลามไปกล้ามเนื้อ หายใจลำบาก อาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ ปัจจุบันยังไม่มียาแก้พิษจึงจำเป็นต้องรักษาตามอาการ

เอกสารอ้างอิง

- ¹ โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพนฯ. ตำราประมวลหลักเภสัช. กรุงเทพมหานคร; 2528.
- ² เสี่ยม พงษ์บุญรอด. ไม้เทศเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ
- ³ ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติ. (2563, 29 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนพิเศษ 254ง.
- ⁴ พุทธชาติ ลีละมัย, เมธ โชคชัยชาญ, พวงเพ็ญ วิรุฒมเสน, เกษม อายุการ. รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้รางจืดรักษาผู้ป่วยที่ได้รับสารพาราควอต โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช สุพรรณบุรี พ.ศ.2533-2535. โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยมราช สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุพรรณบุรี. พ.ศ. 2538.
- ⁵ ดวงรัตน์ เชี่ยวชาญวิทย์, กำไร กฤตศิลป์, เชิดพงษ์ น้อยภู. การใช้สมุนไพรรางจืดเพิ่มปริมาณเอนไซม์โคลีนเอสเทอเรสในซีรัมของเกษตรกรที่พบสารพิษสารกำจัดศัตรูพืชในร่างกาย. พุทธชินราชเวชสาร. 2545; 19: 12-20
- ⁶ กนกวรรณ ไชยสิงห์. ผลของการสกัดใบรางจืดต่อการยับยั้งเอนไซม์โคลีนเอสเทอเรสที่ถูกเหนี่ยวนำด้วยสารกำจัดแมลงเมโทมิล.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต [พิษวิทยา] คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2547.
- ⁷ สุพรรณิ ประดิษฐ์สถาวงษ์. รายงานผู้ป่วยพิษแมงดาทะเล 4 ราย รักษาด้วยสมุนไพรรางจืด. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. 2552; 7: 84-88.